

**ПОТЕНЦІАЛ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ТА КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДІВ
У ФОРМУВАННІ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

4. Advisory Committee on Legal Education and Conduct. (1996). First Report on Legal Education and Training. London, UK: ACLEC. Available at: <https://resources.ials.sas.ac.uk/ukcle/78.158.56.101/archive/law/files/downloads/407/165.c7e69e8a.aclec.pdf> [in English].

5. Hepple, B. (1996). The Renewal of the Liberal Law Degree. *Cambridge Law Journal*, 55(3), pp. 470–487. [in English].

6. Webb, J. (1998). Ethics for Lawyers or Ethics for Citizens? *New Directions for Legal Education. Journal of*

Law and Society, 25(1), pp. 134–150. [in English].

7. Boon, A. (1998). History Is Past Politics: A Critique of the Legal Skills Movement in England and Wales. *Journal of Law and Society*, 25(1), pp. 151–169. [in English].

Стаття надійшла до редакції: 10.02.2026

Прийнято до друку: 24.02.2026

Опубліковано: 23.03.2026

УДК 378:37.011.3-057.875:316.77:316.48:008

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.352244>

Світлана Коханська, здобувач вищої освіти
ступеня доктора філософії зі спеціальності А1 Освітні науки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0993-3248>

**ПОТЕНЦІАЛ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ТА КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДІВ
У ФОРМУВАННІ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

У статті розкрито потенціал компетентнісного та комунікативного підходів у формуванні конфліктологічної культури у майбутніх бакалаврів початкової освіти. Представлено найбільш актуальні позиції вітчизняних науковців щодо трактування ключових понять дослідження. На цій основі визначено поняття “конфліктологічна культура” та зміст її формування у майбутніх бакалаврів початкової освіти. Наголошується, що опора на компетентнісний та комунікативний підходи сприяє всебічному формуванню конфліктологічної культури майбутніх бакалаврів початкової освіти шляхом інтеграції знань, цінностей і практичних умінь, орієнтованих на розвиток культури діалогу та ефективної педагогічної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу.

Ключові слова: майбутні бакалаври початкової освіти; професійна підготовка; конфліктологічна культура; компетентнісний підхід; фахова компетентність; конфліктологічна компетентність; комунікативний підхід; комунікативна культура; професійна майстерність.

Літ. 5.

Svitlana Kokhanska, Applicant of Doctor of Philosophy in
Specialty A1 Educational Sciences,
Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0993-3248>

**THE POTENTIAL OF COMPETENCE-BASED AND COMMUNICATIVE APPROACHES
IN THE FORMATION OF CONFLICTOLOGY CULTURE IN FUTURE BACHELORS OF PRIMARY
EDUCATION**

The author of the article has revealed the potential of competency-based and communicative approaches in the formation of conflictology culture in future bachelors of primary education. The most relevant positions of national scientists regarding the interpretation of key concepts of the study have been presented. Theoretical analysis has shown that the formation of a conflict-oriented culture among future graduates of primary education is a complex integrative process determined by contemporary educational changes and the growing importance of humanistic and value-oriented approaches in the professional training of teachers. We understand conflictology culture as a system of knowledge about the nature and types of pedagogical conflicts, value orientations, ethical norms, communicative attitudes, and behavior models that ensure the ability of future teachers to effectively interact, prevent, and resolve conflict situations in the school environment. It has been noted that the competency-based approach creates conditions for combining the knowledge, practical skills, ways of thinking, and values necessary for the development of a conflict-resolution culture, and focuses the educational process on acquiring practical experience in pedagogical interaction and forming individual strategies for constructive response. The communicative approach ensures the development of linguistic, socio-psychological, and ethical components of professional activity, forms a culture of dialogue, the ability to express one's position in a reasoned manner, listen to and understand the interlocutor, as well as adhere to the norms of pedagogical ethics and non-violent communication, which allows it to be combined with a competence-based approach in professional training. It has been emphasized that the synthesis of competency-based and communicative approaches ensures the comprehensive formation of a conflict-resolution culture through the integration of knowledge, values, and practical skills

ПОТЕНЦІАЛ КОМПЕТЕНТІСНОГО ТА КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДІВ У ФОРМУВАННІ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

aimed at developing a culture of dialogue and constructive pedagogical interaction with all participants in the educational process.

Keywords: *future bachelor's degree holders in primary education; professional training; conflict culture; competency-based approach; professional competence; conflict competence; communicative approach; communicative culture; professional skills.*

Постановка проблеми. Сучасна система вищої освіти покликана забезпечити підготовку майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності в шкільному освітньому середовищі, яке характеризується високою інтенсивністю міжособистісних взаємодій і підвищеним конфліктогенним потенціалом. Початкова школа, як перший інституційний простір соціалізації дитини, все частіше стає середовищем виникнення конфліктних ситуацій між учнями, учнями й учителем, а також між педагогами та батьками. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема формування конфліктологічної культури у майбутніх бакалаврів початкової освіти як інтегративної професійно-особистісної якості, що забезпечує здатність до конструктивного врегулювання конфліктів та підтримання безпечного освітнього середовища.

Попри зростання наукового інтересу до проблем конфліктології та педагогічної комунікації, у підготовці майбутніх учителів початкової школи все ще спостерігається домінування знанневого підходу, який не повною мірою забезпечує сформованість практичних умінь ефективної взаємодії в конфліктних ситуаціях. У цьому контексті актуалізується потреба в науковому осмисленні потенціалу компетентісного та комунікативного підходів у формуванні конфліктологічної культури майбутніх бакалаврів початкової освіти. Нерозв'язаною залишається проблема цілісного поєднання зазначених підходів у процесі професійної підготовки, що зумовлює необхідність пошуку ефективних педагогічних умов, спрямованих на якісну підготовку педагога, здатного конструктивно діяти в конфліктних ситуаціях і забезпечувати партнерську взаємодію всіх учасників освітнього процесу закладу загальної середньої освіти.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів досліджено О. Біляковською, О. Дубасенюк, Т. Молнар, В. Підгурською, О. Савченко, О. Семиног, Л. Хомич, О. Шквир та ін. Специфіку конфліктологічної компетентності та її формування у майбутніх фахівців різних галузей знань розкрито у працях Т. Атрощенко, С. Калаур, В. Ковальчук, І. Козич, Л. Ліхницької, А. Лукашенко, Л. Мухіної, Б. Савчука, І. Холковської та ін. Окремі аспекти конфліктологічної культури стали об'єктом уваги І. Агалець, О. Бартік, О. Гречановської та ін. Незважаючи на значний обсяг досліджень, потенціал компетентісного та

комунікативного підходів у формуванні конфліктологічної культури майбутніх бакалаврів початкової освіти є недостатньо вивченим.

Мета статті – розкрити потенціал компетентісного та комунікативного підходів у формуванні конфліктологічної культури у майбутніх бакалаврів початкової освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасний освітній простір і система соціальних взаємодій характеризуються, на думку науковців, наявністю численних суперечностей і конфліктогенних ситуацій, які нерідко трансформуються у складні, глибокі та тривалі конфлікти. У цьому контексті формування конфліктологічної компетентності постає як необхідний і невід'ємний складник розвитку педагогічної майстерності майбутнього фахівця. Визначальним напрямом її становлення має стати переорієнтація педагогічних зусиль: від акценту на запобіганні та попередженні конфліктів – до формування культури поведінки в конфліктних ситуаціях, а також формування системи ґрунтовних теоретичних знань й практичних умінь і навичок ефективного їх розв'язання. Поділяємо позицію науковців [3, 94] про те, що оскільки конфлікти значною мірою є об'єктивним і неминучим явищем освітнього процесу, пріоритетним завданням стає зменшення їхніх деструктивних проявів та формування в учнів і студентів культури конструктивної взаємодії й продуктивного досвіду врегулювання конфліктів.

Компетентісний підхід у процесі формування конфліктологічної компетентності майбутніх учителів початкових класів має вагоме значення, оскільки “дає можливість фахівцю виконувати посадові обов'язки високопрофесійно, творчо, інноваційно, що є його безперечною перевагою перед іншими традиційними та інноваційними підходами” [5, 140]. Зокрема науковці (В. Стинська, З. Ящишин, І. Кліш) у межах компетентісного підходу виокремлюють два базові поняття: “компетентність”, що розглядається як сукупність особистісних якостей і узагальнених інтелектуальних, професійних, комунікативних, методологічних, світоглядних та інших умінь; і “компетентність” – динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей та інших особистісних якостей, яка визначає здатність особи до успішної соціалізації, здійснення професійної та/або подальшої освітньої діяльності [5, 140].

Компетентність як інтегральна особистісна характеристика фахівця виявляється у здатності

**ПОТЕНЦІАЛ КОМПЕТЕНТІСНОГО ТА КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДІВ
У ФОРМУВАННІ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

розв'язувати як типові, так і нестандартні професійні завдання на основі ефективного використання системи знань, умінь, практичного досвіду, а також засвоєних норм і цінностей. У контексті педагогічної діяльності це означає спроможність учителя результативно виконувати професійні функції та успішно вирішувати завдання навчання й виховання. Компетентний учитель, на думку О. Бакаленко, постає як критично мислячий професіонал із розвиненими прогностичними, комунікативними й організаційними здібностями, високим рівнем емоційної саморегуляції та сформованим гуманістичним світоглядом. Рівень його компетентності зумовлюється активною життєвою позицією, орієнтацією на безперервний професійний розвиток і систематичну самоосвіту [1, 133].

У методичній площині активне використання компетентнісного підходу під час формування конфліктологічної культури у бакалаврів початкової освіти спрямоване на: набуття практичного досвіду конструктивної взаємодії та культурного врегулювання конфліктних ситуацій в освітньому середовищі; формування ключових професійних компетентностей і соціально-професійних ролей учителя як носія культури діалогу, партнерської взаємодії та педагогічної медіації; розвиток практичних умінь аналізувати, попереджати та розв'язувати конфлікти з дотриманням етичних норм, цінностей педагогічної взаємодії та принципів ненасильницького спілкування.

З практичної точки зору впровадження компетентнісного підходу у процес формування конфліктологічної культури майбутніх учителів початкових класів дозволяє: поглибити зв'язок педагогічної освіти з реальними викликами сучасного шкільного середовища та вдосконалити зміст і форми професійної підготовки; сприяти особистісному й професійному становленню студентів у безпечному комунікативному, емоційно сприятливому та ціннісно зорієнтованому освітньому середовищі закладу освіти; вносити зміни в організацію освітнього процесу з метою його відповідності сучасним підходам до формування культури розв'язання конфліктів і педагогічної взаємодії; виявляти соціально-психологічні та педагогічні чинники, що перешкоджають ефективній професійній діяльності вчителя, та на цій основі коригувати освітній процес, формулюючи нові завдання, спрямовані на якісне переосмислення змісту фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів у ЗВО.

Актуальні освітні трансформації зумовлюють також зростання ролі комунікативного підходу у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів. Комунікативний підхід, як зазначає О. Кричківська [2], ґрунтується на взаємозв'язку мови та мовленнєвої діяльності, психологічних

механізмах формування й розуміння висловлювань і зосереджується на мові як системі та мовленні як діяльності. Зокрема у баченні авторки метою комунікативного навчання є спрямування освітнього процесу на розвиток практичних умінь володіння мовою як засобом спілкування в різноманітних життєвих ситуаціях відповідно до мети комунікації, що передбачає формування комунікативної компетентності певного рівня [2, 90].

Слід зазначити, що виховний потенціал педагогічного спілкування, насамперед, зумовлюється рівнем комунікативної культури вчителів, яка виступає важливою складовою цілісного педагогічного процесу, а також засобом і необхідною умовою реалізації всіх функцій педагогічної діяльності. Це, своєю чергою, підвищує вимоги до комунікативної підготовки сучасного вчителя, формування в нього здатності налагоджувати конструктивні міжособистісні взаємини, здійснювати діалог, досягати взаєморозуміння, співпрацювати та забезпечувати творчий саморозвиток. Зауважимо, що така підготовка майбутніх учителів має бути спрямована на розвиток комунікативних умінь і особистісних якостей, які забезпечують ефективну та конструктивну взаємодію з іншими суб'єктами освітнього процесу [4, 165]. Поділяємо думку, С. Скворцової та Ю. Вторнікової у тому, що комунікативна культура вчителя характеризується наявністю комунікативного ідеалу, ціннісним ставленням до учнів, знанням норм і правил педагогічного спілкування, а також сформованістю відповідних умінь і якостей. Культура педагогічного спілкування посідає особливе місце у структурі педагогічної майстерності вчителя [4, 165].

Комунікативна культура перебуває у тісному взаємозв'язку з комунікативною компетентністю вчителя початкових класів, виступаючи відповідно ціннісно-нормативним і діяльнісно-результативним рівнями професійного спілкування. Тобто можемо відповідально стверджувати, що комунікативна культура є інтегративним утворенням, що відображає: систему цінностей, установок і педагогічних ідеалів; етичні норми та правила професійного спілкування; загальний стиль взаємодії з учасниками освітнього процесу; гуманістичну спрямованість педагогічної діяльності.

Комунікативна компетентність, своєю чергою, виступає функціональним складником комунікативної культури і виявляється у практичній здатності педагога: ефективно здійснювати педагогічне спілкування; використовувати мовленнєві, соціально-психологічні та поведінкові засоби взаємодії; розв'язувати комунікативні та конфліктні завдання в освітньому середовищі. Відтак, комунікативна компетентність є механізмом реалізації комунікативної культури в конкретних ситуаціях педаго-

**ПОТЕНЦІАЛ КОМПЕТЕНТІСНОГО ТА КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДІВ
У ФОРМУВАННІ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

гічної взаємодії, тоді як комунікативна культура задає ціннісні орієнтири, норми й смисли цього процесу. Формування комунікативної компетентності забезпечує практичне втілення комунікативної культури педагога у професійній діяльності та слугує основою для розвитку конфліктологічної компетентності, необхідної для ефективного розв'язання конфліктних і комунікативних ситуацій в освітньому середовищі.

Комунікативна компетентність розглядається науковцями як цілісне особистісне утворення, яке проявляється у процесі спілкування через здатність особистості актуалізувати й ефективно використовувати набутий комунікативний досвід та індивідуально-психологічні характеристики для досягнення визначеної мети взаємодії. Її підґрунтя становлять комунікативні компетенції, сформовані на основі знань, умінь і навичок, способів здійснення комунікативної діяльності, а також емоційно-ціннісного ставлення до неї. Реалізація комунікативної компетентності відбувається в процесі розв'язання різноманітних комунікативних завдань [4, 22]. Досліджуючи професійно-комунікативну компетентність учителя початкових класів, С. Скворцова та Ю. Вторнікова [4, 30] виокремлюють такі етапи комунікації, як от: виникнення потреби у спілкуванні; орієнтація в цілях і ситуації комунікативної взаємодії, яка співвідноситься з прагматичною та стратегічною компетенціями; орієнтація в особистості співрозмовника, що корелює з компетенціями приєднання, емпатії та контактності; планування змістового наповнення спілкування, яке відповідає предметній і профільній компетенціям; добір конкретних мовних засобів і формулювань, а також визначення способів мовленнєвої та поведінкової взаємодії, що пов'язується з компетенціями у сфері дотримання мовленнєвого етикету, етичною та соціолінгвістичною; контроль результативності спілкування через організацію зворотного зв'язку, що за змістом відповідає перцептивній компетенції; коригування напряму, стилю й методів налагодження продуктивної комунікативної взаємодії.

Отже, провідною умовою ефективної взаємодії учасників освітнього процесу є комунікативна культура та компетентність педагога. Саме рівень сформованості комунікативних умінь і особистісних якостей учителя визначає його здатність налагоджувати конструктивний діалог, досягати взаєморозуміння та співробітництва, у тому числі в конфліктогенних ситуаціях. У цьому контексті комунікативна підготовка майбутніх учителів набуває особливої значущості, оскільки вона безпосередньо пов'язана з формуванням конфліктологічної компетентності та спрямована на мінімізацію деструктивних проявів конфліктів і розвиток культури конструктивної взаємодії в освітньому середовищі.

Б. Савчук та В. Ковальчук рекомендують у процесі формування конфліктологічної компетентності майбутнього вчителя як складника його професійної майстерності зосередити увагу на розвиток низки ключових особистісних якостей. Насамперед ідеться про емпатію, яку розглядаємо не лише як здатність до співпереживання й співчуття, а й як уміння поставити себе на місце опонента з метою глибшого розуміння, оцінювання та врахування його інтересів, потреб і прагнень. Важливого значення набувають також інтелектуальна та емоційна гнучкість, що виявляються в адекватному реагуванні на нові виклики й непередбачувані обставини, здатності до швидкої адаптації до змінних умов, постійному самоконтролі власних емоцій у конфліктних ситуаціях, умінні оперативно відновлювати емоційний баланс у постконфліктний період, а також у розумінні й урахуванні психоемоційного стану опонента в процесі комунікації [3, 94].

Погоджуємося з авторами, що вагомим складником конфліктологічної компетентності є педагогічний такт як універсальний прояв стилю професійного спілкування вчителя та показник рівня його професійної культури й майстерності, що реалізується через мовлення та поведінку. Він передбачає володіння вміннями добирати доцільні й ефективні способи педагогічного впливу, швидко реагувати на зміну ситуації, адекватно її оцінювати та знаходити оптимальні рішення. Педагогічний такт поєднує здатність зберігати самовладання й урівноваженість із принциповістю та вимогливістю, чуйним ставленням до соціального оточення, скромністю, уникненням пихатості й проявів неповаги до інших.

У нашому баченні не менш важливою є креативність як складник педагогічної майстерності, що передбачає не лише пошук різноманітних шляхів, способів і засобів розв'язання конфліктів, а й відмову від шаблонного мислення, формалізму, консерватизму та бюрократичних підходів. Духовність, відкритість і етичність у їх органічному поєднанні забезпечують високий рівень самоорганізації особистості, щирість почуттів, думок і міжособистісних взаємин, узгодженість морально-етичних норм із вимогами професійної етики та традиціями відповідних соціальних спільнот. Беремо до уваги той факт, що саморефлексія, самоаналіз і саморозвиток синтезують усвідомлене ставлення майбутнього вчителя до власної поведінки в конфліктних ситуаціях та критичне осмислення його ставлення до почуттів, інтересів і прагнень інших учасників взаємодії, що стимулює переосмислення усталених стереотипів, пізнання нового й прагнення до безперервного навчання та самовдосконалення.

Висновки. У результаті теоретичного аналізу встановлено, що формування конфліктологічної

**ПОТЕНЦІАЛ КОМПЕТЕНТІСНОГО ТА КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДІВ
У ФОРМУВАННІ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

культури майбутніх бакалаврів початкової освіти є складним інтегративним процесом, зумовленим сучасними освітніми трансформаціями та зростанням ролі гуманістичних і ціннісно орієнтованих підходів у професійній підготовці майбутнього педагога. Конфліктологічна культура розглядається як сукупність знань про природу й типологію педагогічних конфліктів, ціннісних орієнтацій, етичних норм, комунікативних установок і моделей поведінки, що забезпечують здатність майбутнього вчителя до конструктивної взаємодії, попередження та розв'язання конфліктних ситуацій у шкільному середовищі.

Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх бакалаврів початкової освіти створює методологічні передумови для цілісного поєднання знань, умінь, навичок, способів мислення й цінностей, необхідних для формування конфліктологічної культури. Реалізація цього підходу орієнтує освітній процес закладу вищої освіти на формування практичного досвіду педагогічної взаємодії, якісне виконання професійних ролей, компетентнісний аналіз проблемних ситуацій і вироблення індивідуальних стратегій конструктивного реагування. Дані факти сприяють підвищенню готовності майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності в умовах конфліктогенності сучасного освітнього середовища.

Встановлено, що комунікативний підхід виступає важливим інструментом формування конфліктологічної культури, оскільки забезпечує розвиток мовленнєвої, соціально-психологічної та етичної складових професійної діяльності майбутнього вчителя початкових класів. Спрямованість комунікативного навчання на формування культури діалогу, розвиток практичних умінь аргументовано висловлювати позицію, слухати й розуміти співрозмовника, дотримуватися норм педагогічної етики та ненасильницького спілкування.

Усі наведені аргументи створюють належне підґрунтя для ефективної синергії компетентнісного й комунікативного підходів у системі професійної підготовки майбутніх бакалаврів початкової освіти. Вважаємо, що потенціал компетентнісного та комунікативного підходів забезпечує цілісне формування конфліктологічної культури майбутніх бакалаврів початкової освіти шляхом інтеграції знаннєвого, ціннісного та діяльнісного компонентів професійної підготовки, орієнтованої на культуру

діалогу та конструктивну педагогічну взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бакаленко О.А. Психологічна компетентність як ключова компетентність сучасного фахівця. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна*. Вип. 58. 2018. С. 132–138.
2. Кричківська О. Міжкультурна комунікація у системі сучасних підходів. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*, 2007. №5. С. 88–96.
3. Савчук Б., Ковальчук В. Формування конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів як складника педагогічної майстерності. *Нова педагогічна думка*, 2021. №3 (107). С. 91–95.
4. Скворцова С.О., Вторнікова Ю.С. Професійно-комунікативна компетентність учителя початкових класів: монографія. Одеса: Абрикос Компани, 2013. 290 с.
5. Стинська В.В., Ящишин З.М., Кліщ І.П. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи, 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.

REFERENCES

1. Bakalenko, O.A. (2018). Psyholohichna kompetentnist yak klyuchova kompetentsiya suchasnoho spetsialista [Psychological competence as a key competence of a modern specialist]. *Bulletin of the V. N. Karazin KhNU*. Vol. 58, pp. 132–138. [in Ukrainian].
2. Krychkiivska, O. (2007). Mizhkulturna komunikatsiia u systemi suchasnykh pidkhodiv [Intercultural communication in the system of modern approaches]. Vol. 5, pp.88–96. [in Ukrainian].
3. Savchuk, B. & Kovalchuk, V. (2021). Formuvannia konfliktolohichnoi kompetentnosti maibutnih pedahohiv yak skladnyka pedahohichnoi maisternosti [Formation of conflictological competence of future teachers as a component of pedagogical mastery]. *Nova pedagogichna dumka*. Vol. 3 (107), pp. 91–95. [in Ukrainian].
4. Skvortsova, S.O. & Vtomikova, Y.S. (2013). Profesiino-komunikativna kompetentnist uchytelia pochatkovykh klasiv [Professional-communicative competence of a primary school teacher]. Odessa, 290 p. [in Ukrainian].
5. Stynska, V.V., Yaschyshyn, Z.M. & Klishch, I.P. (2021). Kompetentnisnyi pidkhid u vyshchii profesiinii osviti Ukrainy [Competency-based approach in higher professional education of Ukraine]. *Scientific journal of the National University named after M.P. Dragomanov*. Vol. 2, pp.139–142 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 26.01.2026

Прийнято до друку: 24.02.2026

Опубліковано: 23.03.2026

“Хто навчає інших, той навчається сам”.

Сенека
давньоримський філософ

